

U duhu dialogosa i svjetskoga etosa

Riječ na predstavljanju Napretkova Hrvatskoga narodnoga godišnjaka br. 66., u Zagrebu, 21. siječnja 2019. održao je književnik Mile Pešorda naglašavajući da su Hrvatsko kulturno društvo Napredak i najnoviji Hrvatski narodni godišnjak dobar znak da u Sarajevu i u Herceg-Bosni sveudilj živi autohtoni hrvatski glas slobode i samosvijesti, dijaloga i poštovanja Drugoga i drugačijega

S davno podignutim modernim palačama, s nekoć odlično organiziranim zadrugama i zajedničarski složno okupljenim brojnim članstvom, a sve u razdoblju do 1945., Hrvatsko kulturno društvo Napredak (utemeljeno 1902. u Mostaru i Sarajevu) bilo je stožernom kuturnom udrugom i ustanovom za očuvanje i kulturno uzdizanje hrvatstva iliti hrvatskoga nacionalnoga identiteta. Ugašeno godine 1949., prije sedamdeset godina i obnovljeno u rujnu 1990. na obnoviteljskoj skupštini održanoj u Sarajevu u dvorani kina »Dubrovnik«, ono nam se danas predstavlja svojim najnovijim Hrvatskim narodnim godišnjakom, broj. 66., za godinu 2019. Imao sam čast i povijestno poslanstvo uputiti prvi javni poziv na obnovu HKD Napredak, odaslan u središnjemu dnevniku Televizije Sarajevo 7. srpnja 1990., i pridonijeti, kao član inicijativnoga obnoviteljskoga odbora, da se Napredak povrati u život. Razumljivo, radujem se ovoj knjizi kao takvoj, a nadasve u svjetlu činjenice da je u gradu Sarajevu, iz kojega nam dolazi Napredkov Hrvatski narodni godišnjak, broj pripadnika hrvatskoga naroda još prije deset godina bio toliki da

je jedan od sadašnjih članova uredništva Godišnjaka, inače Sarajlija, objavio članak u Vijencu, pod naslovom; »U Sarajevu više akademika nego Hrvata« (»Vijenac« broj 392., 12. ožujka 2009.).

Šteta što u Hrvatskom narodnom godišnjaku nije osuđen ovaj članak, u kojemu se otvoreno i argumentirano progovorilo o nestajanju Hrvata iz glavnoga grada Bosne i Hercegovine, o grubim javnim pokušajima zatiranja hrvatskoga jezika, koji da je, po »izbrušeno šovinističkim« riječima utjecajnoga akademika ANUBiH Abdulaha Sidrana, citiranim u Vijencu, »proustaški«. Svaka vrijedna hrvatska knjiga (među koje spada i ovaj Godišnjak) koja nastane u takovome ozračju ponižavanja i izguravanja Hrvata, nijekanja i progona hrvatskoga jezika i egzistencijalne ugroze hrvatskoga čovjeka i naroda, hrabrim je moralnim i intelektualnim činom i nacionalno-civilizacijski dostojanstvenim prilogom slobodi i višeglasju.

Nažalost, nema danas među nama glavnoga i odgovornoga urednika Hrvatskoga narodnoga godišnjaka Franje Bratića, iz Usore, koji se, kao pripadnik HVO-a, borio za slobodu Hrvatske zajednice Usore i cijele Bosne i Hercegovine, a njegova bi živa riječ bila dragocjenom na susretima poput današnjega. Da Hrvatskom televizijom ravna Duh naroda i demokratskoga božićnoga Ustava Republike Hrvatske, ona bi u svome udarnom nedjeljnom terminu ugostila poštovanoga urednika ovoga hrvatskoga ljetopisa respektabilne stoljetne tradicije, a ne bosanskoga političara, navodno Hrvata, jednoga od dvojice antikroatskih komšića, koji, kao supodpisnik novounitarističke Deklaracije o zajedničkom jeziku (ožujak 2017.), dosljedno nije čuo hrvatski jezik zapravo narod sami, a kao nelegitimni i karikaturalni »hrvatski član«(!)

Predsjedništvu BiH potkopava zdrave temelje bosansko-hercegovačke državnosti i zajedništva, rugajući se u brk svim slobodarima i demokratima, a ponajprije i povrh svega, samome federalnome Ustavu i suverenoj demokratskoj volji hrvatskoga naroda, a ništa manje i Hrvatskomu kulturnom društvu Napredak. Jer, hrvatski je jezik postao, ne samo u nezavisnoj Republici Hrvatskoj nego i u Bosni i Hercegovini, zahvaljujući hrvatskomu tisućljetnomu knjižtvu i »maču«, dakle i humsko-bosanskim tekstovima i banskim poveljama napisanim hrvatskim jezikom na tlu današnje BiH, Hrvojevu Misalu i Hrvatinićevu Hvalovu zborniku i inim misalima, čudesnim bilizima i stećcima, i cijelom književnom korpusu uobličenom u veliki projekt »Hrvatska književnost BiH u 100 knjiga«, zahvaljujući uspješnomu obranbenosloboditeljskomu odporu agresorima u Domovinskom ratu 1990.-1995., ustavnom kategorijom. Za tu smo se ustavnu i stvarnu slobodu i punopravan život hrvatskoga jezika i naroda u Bosni i Hercegovini borili također, prije pedesetak godina, i sedmorica nas hrvatskih književnika (Vitimir Lukić, Nikola Martić, Mile Pešorda, Veselko Koroman, Mirko Marjanović, Stanislav Bašić, Vladimir Pavlović), kada smo sastavili i u Sarajevu objavili znamenitu SARAJEVSKU DEKLARACIJU O HRVATSKOM JEZIKU, otiskanu, ali pod drugim nazivima, u dnevnome tisku 28. siječnja 1971. (»Vjesnik«, »Politika«, »Borba«) i dan kasnije, 29. siječnja 1971., u »Oslobođenju«. Otvoreno smo se zauzeli za narodne pravice: demokratske standarde, jednakopravnost, za hrvatski jezik i nacionalnu i kulturnu suverenost, a protiv političkih štetočina i nelegitimnih »statista po nacionalnom ključu«.